

Sjoerd Vreijman

Driekoningenspel

De zesde januari is vanouds de dag van Driekoningen.

In de kerken stond de aanbidding van de wijzen die van ver kwamen om het kind Jezus te eren in het middelpunt.

Maar ook in de huisgezinnen was het feest. Tegenwoordig kennen we dit niet meer, maar vroeger werd deze dag op echt folkloristische wijze gevierd en in veel huizen was het 's avonds een gezellige avond, waarop het driekoningenspel werd gespeeld.

Vóór 1922 kon men op de eerste avonden van januari in de Amsterdamse straten vrouwen zien die op galmende toon riepen: „Een oortje (anderhalve cent) hei-je-(n) een trekbrief en een cent hei-je (n) een kroon!”

Dat waren de voornaamste attributen om het driekoningenspel te spelen.

We willen nu aanwijzingen geven hoe je dit spel kunt spelen. Je kunt het op 6 januari doen, maar ook heel best in de kersttijd of op oudejaarsavond. Het is het aardigst als je nog een paar vriendjes en/of vriendinnetjes mag vragen, zodat je met ongeveer twaalf personen bent.

Wat je nodig hebt

Trekbrief. Deze zie je hierboven. Je knipt de verschillende afbeeldingen van elkaar. Ze behoren dus bij de verschillende personen die meedoen. Van links naar rechts zijn dat achtereenvolgens: koning, koning, koning, raadsheer, rentmeester, huismeester, hofmeester, zanger, speelman, hofnar, palfrenier en poortwachter. Je zou aan de plaatjes ook een draad of een dun koordje kunnen bevestigen, zodat ieder zijn of haar 'functie' aan zijn of haar hals kan hangen.

De kroon. Het voorbeeld in het groot natekenen op maat van je hoofd. Dit driemaal. Je kunt de kroon van gekleurd karton maken en verder nog versieren met gekleurde figuurtjes die je uit tijdschriften knipt, of met verf of viltstift.

Cake met drie bonen. Hiervoor heb je misschien de hulp van je moeder nodig. Zou zij een cake willen bakken, waarbij ze in het deeg drie bonen verstoppt? Vroeger kon je dit drielokkenbrood bij de bakker kopen.

Kleding. Oude gordijnen of andere kleden om de koningen aan te kleden.

Taken. De verschillende leden van de hofhouding moeten natuurlijk ook een taak hebben. Zo zal de raadsman de koning bij het spel van advies moeten dienen, de rentmeester zal de panden moeten bewaren, de hofmeester zal het spel mogen leiden, de zanger kan versjes opgeven of zingen. Bedenk zo voor ieder een taak, schrijf die op en doe dat bij de plaatjes van de personen (trekbrief).

Spelletjes. Tenslotte moet je nog enkele spelletjes verzinnen, die gedaan kunnen worden en waarbij verliezers zijn, die een pand moeten geven.

Het spel

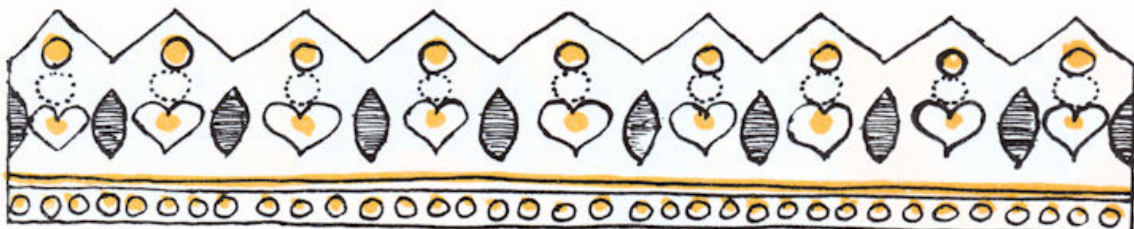
De middag of de avond begint met het binnenbrengen van de cake door moeder. Hij wordt overgedragen aan vader, die hem in plakken snijdt. Ieder krijgt nu een plak. En wie heeft nu de boon?

Deze drie zijn koning.

Plechtig worden de mantels omgehangen en de kroon op het hoofd gezet. Er kan gezongen worden en een toespraak worden gehouden. Dat wil vader misschien wel doen.

Daarna wordt de overige hofhouding gekozen. De koningen krijgen de verschillende afbeeldingen en mogen nu om de beurt iemand van de hofhouding kiezen, tegelijkertijd delen ze ieders taak mee. Het zal goed zijn maar het eerst een goede raadsheer te kiezen, die dan verder kan adviseren. Ook kunnen de delen van de trekbrief met de taken in blanco enveloppen worden gedaan, zodat ieder om de beurt zijn of haar functie of taak kan 'trekken'. Ieder verricht meteen zijn eigen taak. Zo kan de speelman of de zanger alvast enkele liedjes opgeven en zingen. Is de gehele hofhouding gekozen en heeft ieder weer iets gegeten en gedronken, dan worden er enkele spelletjes gedaan. Vooral de raadsman zal nu moeten opletten of alles goed verloopt. De verliezers geven een pand. Zijn er genoeg panden, dan worden deze verbeurd. Hierbij kunnen de koningen advies inwinnen bij de overige leden van de hofhouding wat er gedaan moet worden om een pand terug te krijgen.

Het gaat er bij dit spel dus vooral om dat ieder zijn of haar taak als lid van de hofhouding goed en leuk vervult, zodat iedereen meedoet om er met elkaar een gezellige middag of avond van te maken.

Wat zijn je wensen voor 1971?

Ja, als je eens moet opnoemen wat je zou willen in dit nieuwe jaar! Dat zou vast een heel lange lijst kunnen worden.

Zo rondom oud en nieuw hoor je dan vaak veel goede wensen uitspreken en we sturen elkaar kaarten met 'Gelukkig Nieuwjaar'. Maar wat houdt dat eigenlijk in?

Beseffen we wel wat we elkaar toewensen als we zeggen „Gelukkig Nieuwjaar”?

Er zijn mensen die zuchten: Och, 't zal dit jaar ook wel weer worden als ieder ander jaar. Veel narigheid, verdriet, oorlog.

Toch zouden jullie wel een lange lijst willen maken met al je wensen, maar zou je dan aan het eind ook niet zeggen: och, wat zal ervan terecht komen?

Hoe komt dat?

Wanneer wij een wens opschrijven of uitspreken, dan verwachten we maar al te gauw dat die vanzelf in vervulling gaat. En komt het niet vanzelf dan zeggen we: Zie je wel, 't gebeurt toch niet.

Maar gebeuren de dingen dan vanzelf? Als je hoopt dat het een fijn jaar wordt op school, met veel plezier, goede cijfers, overgang naar de volgende klas, gebeurt dat dan vanzelf? Dit is een heel duidelijk voorbeeld, want iedereen begrijpt dat je daar zelf aan moet meewerken. Dat er heel veel van jezelf afhangt. Maar dit geldt voor alle dingen, ook in de grote wereld. Hoe komt het dat er oorlog is? Of, om dichterbij te blijven, dat er zoveel ruzie en verdriet is? Omdat bij ons allemaal zoveel afgunst is; we willen zo graag de eerste zijn, de beste, we gunnen elkaar zo weinig, we letten zo weinig op wat een ander graag wil of nodig heeft.

Nee, alle verdriet, honger, oorlog, ruzie voorkomen kunnen we niet, en toch . . . Er is een oud joods gezegde: „Als iedereen een dag sabbat houdt, dan is het Messiaanse rijk gekomen.” En dat is waar. Daarom zijn we allemaal met elkaar, groten en kleinen, ouderen en jongeren, verantwoordelijk voor wat er in dit nieuwe jaar gaat gebeuren, omdat we allemaal met elkaar het leven op deze aarde mogelijk of on-mogelijk maken.

Schrijf nu eens op wat je dit nieuwe jaar graag zou willen en bedenk daarbij wat jouw aandeel is om dit te verwezenlijken. Teken de illustratie vergroot over op een vel papier en leg er een blanco vel onder. Plak de randen van beide vellen tegen elkaar. Als je de poort van 1971 openprijkt of -snijdt (op de dikke lijn) en openvouwt op de stippellijnen dan kun je op de bladzijde die daarachter ligt je wensen schrijven.

